

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(prosinec 2022)

Komise: Nová pravidla pro uznávání rodičovství mezi členskými státy

Dne 7. prosince přijala Komise návrh nařízení, jehož cílem je na úrovni EU harmonizovat pravidla mezinárodního práva soukromého týkající se rodičovství. Dle návrhu by mělo být rodičovství určené v jednom členském státě EU uznáno i ve všech ostatních členských státech, bez jakéhokoli zvláštního postupu. Návrh umožňuje dětem v přeshraničních situacích požívat práv vyplývajících z rodičovství podle vnitrostátních právních předpisů ve věcech, jako je dědictví, výživné, péče o dítě nebo právo rodičů jednat jako zákonný zástupce dítěte. V současné době mají členské státy různé vnitrostátní právní předpisy týkající se příslušnosti, rozhodného práva a uznávání v oblasti rodičovství, což může představovat právní překážky pro rodiny, které se nacházejí v přeshraniční situaci. Cílem návrhu je proto chránit základní práva dětí, poskytnout rodinám právní jistotu a snížit právní náklady a zátěž pro rodiny a správní a soudní systémy členských států.

Návrh určuje příslušnost soudů členských států, rozhodným právem pro určení rodičovství by mělo být zpravidla právo státu, v němž má obvyklé bydliště osoba, která dítě porodila. Pokud toto pravidlo vede k určení rodičovství pouze u jednoho rodiče, alternativní možnosti zajišťují, aby rodičovství bylo možné určit u obou rodičů. Návrh dále stanoví uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin, které zakládají nebo prokazují určení rodičovství. Rodičovství určené v jednom členském státě by mělo být zpravidla uznáno i ve všech ostatních členských státech bez jakéhokoli zvláštního postupu.

Děti (nebo jejich právní zástupci) budou dle návrhu moci požádat členský stát, který rodičovství určil o evropské osvědčení o rodičovství. Toto osvědčení bude sloužit k prokázání rodičovství ve všech ostatních členských státech. Komise navrhuje harmonizovaný vzor, který bude společný pro celou EU. Používání osvědčení by bylo pro rodiny nepovinné, mají však právo o ně požádat a nechat je akceptovat v celé EU. Hmotné rodinné právo zůstává v pravomoci členských států. Návrh Komise musí po konzultaci s Evropským parlamentem jednomyslně přijmout Rada.

Návrh nařízení je v angličtině k dispozici zde: https://commission.europa.eu/document/928ae98d-d85f-4c3d-ac50-ba13ed981897_en

Komise navrhuje přísnější pravidla pro potírání obchodování s lidmi

Dne 19. prosince navrhla Komise posílení pravidel pro prevenci obchodování s lidmi a boj proti této trestné činnosti. V posledních letech se formy vykořisťování změnily a tato trestná činnost se stále více přesouvá na internet. To vyžaduje nová opatření na úrovni EU, protože pachatelé využívají těchto nových příležitostí k náboru, ovládání, přepravě a vykořisťování obětí. Na základě aktualizovaných pravidel by měly mít donucovací a soudní orgány k dispozici účinnější nástroje pro vyšetřování a stíhání nových forem vykořisťování. Podle nových pravidel bude například vědomé využívání služeb, které poskytují oběti obchodování s lidmi, představovat trestný čin. V návrhu Komise jsou stanoveny povinná minimální výše trestů v oblasti obchodování s lidmi spáchané nejen jednotlivci, ale i společnostmi. Cílem návrhu je rovněž zlepšit postupy včasné identifikace a podpory obětí v členských státech, zejména vytvořením evropského referenčního mechanismu. Návrh zařazuje nucené sňatky a nezákonné adopce mezi druhy vykořisťování, na které se vztahují definice stanovené ve směrnici. Členské státy tak budou povinny kriminalizovat toto jednání ve svém vnitrostátním trestním právu jako obchodování s lidmi. Speciální kategorií tvoří trestné činy obchodování s lidmi, které byly spáchany pomocí informačních a komunikačních technologií, včetně internetu a sociálních médií, nebo jimž tyto technologie napomohly. Stanoveny jsou také minimální výše trestů pro právnické osoby odpovědné za trestné činy obchodování s lidmi. To zahrnuje i vyloučení těchto osob z požívání veřejných výhod nebo dočasné či trvalé uzavření zařízení, v nichž k trestnému činu došlo. Na základě směrnice by měly vzniknout vnitrostátní referenční mechanismy ke zlepšení včasné identifikace obětí a zprostředkování pomoci a podpory obětem. Směrnice také zavádí každoroční sběr údajů obchodování s lidmi v celé EU, které bude zveřejňovat Eurostat.

Návrh směrnice je v angličtině k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0732>

Evropském prohlášení o digitálních právech a zásadách

Instituce Evropské Unie – Evropský Parlament, Rada a Komise úspěšně zakončily dne 19. prosince práci na „digitální DNA“ EU – Evropském prohlášení o digitálních právech a zásadách. Prohlášení představuje závazek EU k bezpečné a udržitelné digitální transformaci, jejímž středobodem jsou občané, v souladu s ústředními hodnotami a základními právy EU. Prohlášení má ukázat občanům, že evropské hodnoty a práva a svobody zakotvené v právním rámci EU musí být dodržovány v online i offline prostředí. Základní strukturu prohlášení tvoří šest kapitol a má být vodítkem pro tvůrce politik i podniky zabývající se otázkami nových technologií. Prohlášení staví občany do středu digitální transformace; klade důraz na podporu

solidarity a inkluze prostřednictvím digitálního vzdělávání, odborné přípravy, spravedlivých pracovních podmínek a přístupu k digitálním veřejným službám online. Dále potvrzuje význam svobody volby, spravedlivého digitálního prostředí a podporuje zapojení se do digitálního veřejného prostoru. Prohlášení vyzývá ke zvýšení bezpečnosti, ochrany a posílení postavení v digitálním prostředí, zejména pro mladé lidi nebo k podpoře udržitelnosti. Práva a zásady na základě prohlášení mají konkrétně zajistit cenově dostupnou a vysokorychlostní digitální konektivitu všude a pro všechny, bezproblémový přístup k veřejným službám online, bezpečné digitální prostředí pro děti, právo odpojit se po pracovní době, dostupnost snadno srozumitelných informací o dopadu digitálních produktů na životní prostředí a kontrolu nad tím, jak jsou osobní údaje uživatelů využívány a komu jsou předávány.

Podpis Evropského prohlášení o digitálních právech a zásadách na nejvyšší úrovni odráží společný politický závazek EU a jejích členských států prosazovat a provádět tyto zásady ve všech oblastech digitálního života. Prohlášení bude rovněž vodítkem pro mezinárodní vztahy EU s ohledem na to, jak utvářet digitální transformaci, jejímž ústředním bodem jsou lidé a lidská práva.

Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách je v češtině k dispozici zde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/library/european-declaration-digital-rights-and-principles>

Doporučení Komise ohledně procesních práv podezřelých a obviněných osob ve vyšetřovací vazbě

Komise přijala dne 8. prosince doporučení, které nabývá účinnosti téhož dne, ohledně procesních práv podezřelých a obviněných osob ve vyšetřovací vazbě. Jedná se o nelegislativní opatření, které má vést ke zlepšení podmínek v průběhu vazby. Doporučení stanovuje, kdy by měla být použita vyšetřovací vazba; jaké přezkumy by měly být zavedeny nebo jaké minimální standardy zdravotní péče, velikosti cel a pobytu mimo celu by měly být respektovány. Doporučení rovněž zavádí konkrétní opatření k řešení otázky radikalizace ve věznicích. Úřady by například mohly rozhodnout, že zabrání podezřelým v přímém kontaktu se zvláště zranitelnými zadržovanými osobami. Pro ženy a dívky, LGBTIQ, cizince, osoby se zdravotním postižením a další zranitelné zadržované osoby jsou navrhována další konkrétní opatření, jako například zajištění adekvátního přístupu k tlumočnickým službám. Komise vyzývá členské státy, aby na vnitrostátní úrovni přijaly nezbytná opatření ke sladění postupů s tímto doporučením.

Doporučení je v angličtině k dispozici zde: https://commission.europa.eu/document/b59ddb88-b9c3-420c-98d5-622807f8729b_cs

Postoj Rady k nařízení a nové (v pořadí šesté) směrnici o boji proti praní peněz

Dne 7. prosince se Rada dohodla na společném postoji k nařízení a nové směrnici o boji proti praní peněz (AMLD6). Spolu s návrhem přepracovaného znění nařízení o

převodu peněžních prostředků, o němž již bylo dosaženo dohody s Evropským parlamentem, budou tyto předpisy tvořit nový soubor pravidel EU pro boj proti praní peněz (AML). Nová pravidla EU budou rozšířena na celé odvětví kryptoaktiv a uloží všem poskytovatelům služeb souvisejících s kryptoaktivy povinnost provádět hloubkovou kontrolu svých klientů. Rada ve svém postoji požaduje, aby poskytovatelé služeb souvisejících s kryptoaktivy při provádění transakcí nad 1 000 eur uplatňovali opatření hloubkové kontroly klienta. Rada rovněž zavedla zvláštní opatření zesílené hloubkové kontroly pro přeshraniční korespondenční vztahy pro poskytovatele služeb souvisejících s kryptoaktivy. Povinnosti vyplývající z nařízení se budou vztahovat i na finanční zprostředkovatele, kteří jsou třetí stranou, osoby obchodující s drahými kovy, drahokamy a kulturními statky a dále na klenotníky, hodináře a zlatníky. Pro hotovostní platby je stanoven celounijní maximální limit ve výši 10 000 eur. Členské státy budou mít možnost stanovit nižší maximální limit.

Rada ve svém postoji rozhodla pro posílení transparentnosti a harmonizace pravidel týkajících se skutečných majitelů tak, že je třeba analyzovat obě složky – vlastnictví a kontrolu, aby bylo možné posoudit, jak je kontrola nad právnickou osobou vykonávána, a identifikovat všechny fyzické osoby, které jsou skutečnými majiteli dané právnické osoby. Rovněž jsou vyjasněna související pravidla vztahující se na vícevrstvé vlastnické a kontrolní struktury. Rada dále ve svém postoji vysvětluje, jak identifikovat a ověřovat totožnost skutečných majitelů u různých typů subjektů, včetně subjektů mimo EU. Vyjasněna jsou také ustanovení o ochraně údajů a uchování záznamů, která by měla usnadnit a urychlit práci příslušných orgánů. Členské státy by měly zajistit, aby každá fyzická nebo právnická osoba, která může prokázat oprávněný zájem, měla přístup k informacím uchovávaným v registrech skutečných majitelů, a tyto osoby by měly zahrnovat novináře a organizace občanské společnosti, které jsou spojeny s předcházením praní peněz a financování terorismu a bojem proti nim. Balíček rovněž předpokládá vyjasnění ustanovení o outsourcingu, vyjasnění pravomocí orgánů dohledu, vymezení minimálního souboru informací, k nimž by měly mít přístup všechny finanční zpravodajské jednotky, a také nastavení lepší spolupráce mezi odpovědnými orgány.

Postoj Rady EU k Aktu o umělé inteligenci

Rada přijala dne 6. prosince společný postoj k aktu o umělé inteligenci (AI), jehož cílem je zajistit, aby systémy umělé inteligence, které budou uváděny na unijní trh, byly bezpečné a v souladu se stávajícími právními předpisy o základních právech a hodnotách Unie. Návrh vychází z přístupu založeného na rizicích a stanoví jednotný horizontální právní rámec pro AI, jehož cílem je zajistit právní jistotu. Má podporovat investice a inovace v oblasti AI, posilovat správu a účinné prosazování stávajících právních předpisů v oblasti základních práv a bezpečnosti a usnadňovat rozvoj jednotného trhu pro aplikaci AI.

Aby se zajistilo, že definice systému AI poskytuje dostatečně jasná kritéria pro odlišení AI od jednodušších softwarových systémů, znění Rady tuto definici zužuje na systémy vyvinuté pomocí přístupů strojového učení a přístupů založených na logice a znalostech. Pokud jde o zakázané postupy v oblasti AI, Rada rozšířila zákaz používání AI pro hodnocení sociálního kreditu i na soukromé subjekty. Kromě toho se ustanovení zakazující používání systémů AI, které využívají zranitelnosti

konkrétní skupiny osob, nyní vztahuje i na osoby, které jsou zranitelné v důsledku své sociální nebo ekonomické situace. Pokud jde o zákaz používání systémů biometrické identifikace na dálku „v reálném čase“ na veřejně přístupných místech donucovacími orgány, znění vyjasňuje cíle v případech, kdy je takové použití nezbytně nutné pro účely vymáhání práva, a pro něž by proto donucovací orgány měly mít výjimečně možnost tyto systémy používat. Pokud jde o klasifikaci systémů AI jako vysoce rizikových, znění Rady přidává ke klasifikaci vysoké rizikivosti horizontální vrstvu s cílem zajistit, že systémy AI, u nichž není pravděpodobné, že způsobí závažné porušování základních práv nebo jiná významná rizika, nebudou zahrnuty. Mnoho požadavků na vysoce rizikové systémy AI bylo vyjasněno a upraveno tak, aby jejich plnění bylo pro zúčastněné strany technicky proveditelnější a méně zatěžující. Vzhledem k tomu, že systémy AI jsou vyvíjeny a distribuovány prostřednictvím složitých hodnotových řetězců, je potřeba objasnit rozdělení povinností a úloh různých aktérů v těchto řetězcích, zejména poskytovatelů a uživatelů systémů AI. Rovněž vyjasňuje vztah mezi povinnostmi podle aktu o umělé inteligenci a povinnostmi, které již existují podle jiných právních předpisů, jako jsou příslušné právní předpisy Unie v oblasti ochrany údajů nebo odvětvové právní předpisy, a to i pokud jde o odvětví finančních služeb.

Radou byla přidána nová ustanovení s cílem zohlednit situace, kdy lze systémy AI používat pro mnoho různých účelů (AI pro obecné účely) a kdy je technologie AI pro obecné účely následně integrována do jiného systému, který se může stát vysoce rizikovým. Znění upřesňuje, že určité požadavky na vysoce rizikové systémy AI by se v takovýchto případech vztahovaly i na obecné systémy AI. Namísto přímého uplatňování těchto požadavků by však prováděcí akt specifikoval, jak by měly být uplatňovány ve vztahu k obecným systémům AI. Byl učiněn výslovný odkaz na vyloučení účelů národní bezpečnosti a obranných a vojenských účelů z oblasti působnosti aktu o umělé inteligenci. Podobně bylo vyjasněno, že akt o umělé inteligenci by se neměl vztahovat na systémy AI a jejich výstupy používané výhradně pro účely výzkumu a vývoje a na povinnosti osob využívajících AI pro neprofesionální účely, které by s výjimkou povinností týkajících se transparentnosti nespádaly do oblasti působnosti aktu o umělé inteligenci. S ohledem na specifika donucovacích orgánů bylo provedeno několik změn v ustanoveních týkajících se používání systémů umělé inteligence pro účely vymáhání práva. S výhradou vhodných záruk mají tyto změny zejména zohlednit potřebu respektovat důvěrnost citlivých provozních údajů v souvislosti s činnostmi těchto orgánů.

Pokud jde o sankce za porušení ustanovení aktu o umělé inteligenci, znění stanoví přiměřenější mezní hodnoty pro správní pokuty pro malé a střední podniky a začínající podniky. Znění obsahuje několik změn, které zvyšují transparentnost, pokud jde o používání vysoce rizikových systémů AI. Zejména byla aktualizována některá ustanovení tak, aby uváděla, že někteří uživatelé vysoce rizikových systémů AI, kteří jsou veřejnými subjekty, budou rovněž povinni se zaregistrovat do databáze EU pro vysoce rizikové systémy AI. Ze znění rovněž jasně vyplývá, že pokud se fyzická nebo právnická osoba domnívá, že došlo k porušení ustanovení aktu o umělé inteligenci, může podat stížnost příslušnému orgánu dozoru nad trhem a může očekávat, že tato stížnost bude vyřízena v souladu se zvláštními postupy tohoto orgánu.

Přijetí obecného přístupu umožní Radě zahájit jednání s Evropským parlamentem („trialogy“), jakmile Evropský parlament přijme svůj vlastní postoj s cílem dosáhnout dohody o navrhovaném nařízení.

Přístup Rady je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14954-2022-INIT/cs/pdf>

Postoj Rady EU ke směrnici o náležitě péči pro velké společnosti v oblasti udržitelnosti

Rada přijala dne 1. prosince postoj ke směrnici o náležitě péči podniků v oblasti udržitelnosti. Směrnice o náležitě péči stanoví pravidla pro velké společnosti, pokud jde o skutečné i potenciální nepříznivé dopady v oblasti lidských práv a životního prostředí, které způsobuje jejich vlastní činnost, činnost jejich dceřiných společností a činnost jejich obchodních partnerů. Obsahuje rovněž pravidla týkající se sankcí a občanskoprávní odpovědnosti za porušení těchto povinností. Ukládá dále společnostem povinnost přijmout plán, který zajistí slučitelnost jejich obchodního modelu a strategie s Pařížskou dohodou.

Pravidla směrnice o náležitě péči se vztahují na velké společnosti z EU a na společnosti ze zemí mimo EU, které v EU působí. V případě společností z EU jsou kritéria pro určení toho, zda společnost spadá do působnosti směrnice, založena na počtu zaměstnanců a na jejím čistém celosvětovém obratu, zatímco v případě mimoevropských společností se toto kritérium týká čistého obratu dosaženého v EU. Pravidla stanovená ve směrnici by se podle změn, které Rada v návrhu provedla, měla začít používat postupně. Nejprve – tři roky po vstupu směrnice v platnost – by se uplatňovala na velké společnosti, které mají více než 1 000 zaměstnanců a čistý celosvětový obrat vyšší než 300 milionů eur nebo v případě mimoevropských společností čistý obrat dosažený v EU vyšší než 300 milionů eur. Podle textu Rady se budou pravidla směrnice vztahovat na „řetězec činností“ společnosti, který zahrnuje obchodní partnery v předcházejících a v omezené míře i v následujících fázích hodnotového řetězce. Fáze používání výrobků společnosti nebo využívání jejich služeb však zahrnuta není. Verze dohodnutá Radou rovněž posiluje přístup založený na rizicích a pravidla týkající se seřazování nepříznivých dopadů dle priorit, aby bylo zajištěno, že plnění povinností náležitě péče bude pro podniky realizovatelné. Text Rady jasněji vymezuje podmínky občanskoprávní odpovědnosti a zajišťuje plné odškodnění v případě, že společnost neplněním povinností náležitě péče způsobí škodu.

Předsednictví Rady přijetím tohoto obecného přístupu získalo mandát k zahájení jednání s Evropským parlamentem.

Plné znění obecného přístupu Rady je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15024-2022-REV-1/cs/pdf>

Vytvoření platformy pro spolupráci společných vyšetřovacích týmů

Dne 13. prosince předsednictví Rady EU a Evropský parlament dosáhly prozatímní dohody o návrhu nařízení na vytvoření platformy pro spolupráci společných vyšetřovacích týmů (JIT). Návrh je součástí snah o modernizaci a digitalizaci přeshraniční justiční spolupráce, která má státním zástupcům a soudcům usnadnit výměnu informací a postavení pachatelů trestné činnosti před soud. Platforma má usnadnit každodenní koordinaci společných vyšetřovacích týmů a umožnit výměnu a dočasné ukládání informací a důkazů nebo zajistit bezpečnou komunikaci. Používání platformy bude doporučeno, ale zůstane dobrovolné. Agentura EU pro řízení rozsáhlých IT systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva - Eu-LISA, bude návrh, vývoj a provoz platformy na starost.

Digitalizace justice: Rada přijala mandáty k jednání o dvou návrzích na digitalizaci soudní spolupráce a přístupu ke spravedlnosti

Dne 9. prosince přijala Rada svůj mandát pro jednání s Evropským parlamentem o navrhovaném nařízení o digitalizaci justiční spolupráce a přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních řízeních a navrhované doprovodné směrnici. Tyto návrhy mají zlepšit účinnost a rychlost soudních řízení a usnadnit občanům přístup ke spravedlnosti. Občané a jejich advokáti budou mít na základě těchto právních předpisů přístup k přeshraničním řízením v EU prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa. Bude tedy možné zasílat své žádosti příslušným orgánům a dostávat odpovědi v elektronické podobě. Příslušné orgány budou moci komunikovat a vyměňovat si údaje týkající se případů v občanských, obchodních a trestních věcech prostřednictvím bezpečných a spolehlivých digitálních kanálů.

Na základě navrhovaných textů má být zřízen evropský elektronický přístupový bod umístěný na evropském portálu e-justice, jehož prostřednictvím mohou osoby podávat žaloby, odesílat, přijímat a ukládat příslušné informace a komunikovat s příslušnými orgány. Dále bude možné rozpoznávání dokumentů s elektronickým podpisem, pečetí nebo časovým razítkem nebo účast na občanskoprávních, obchodních a trestních slyšeních prostřednictvím videokonference nebo jiné komunikační technologie na dálku. Bude také vytvořen decentralizovaný systém pro usnadnění elektronické komunikace, přičemž e-CODEX bude sloužit jako propojovací nástroj.

Obecné přístupy Rady k návrhu nařízení o digitalizaci justiční spolupráce a přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních řízeních (v češtině) a doprovodné směrnici (v angličtině) jsou k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15139-2022-INIT/cs/pdf> a <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15138-2022-INIT/en/pdf>

FRA: Předpojatost v algoritmech umělé inteligence a diskriminace

Agentura EU pro základní lidská práva (FRA) vydala v prosinci zprávu ohledně použití umělé inteligence v souvislosti s prediktivním dohledem a detekcí útočné řeči. Tato zpráva poukazuje na to, že v algoritmech umělé inteligence se objevuje zkreslení, které může v průběhu určité doby zesilovat a vést k diskriminaci. Zpráva zdůrazňuje, že je potřebné komplexnější a důkladnější hodnocení algoritmů z hlediska zkreslení ještě předtím, než se takové algoritmy použijí pro rozhodování.

Zpráva je v angličtině k dispozici zde: <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/bias-algorithm>

JUDIKATURA

SDEU: Rozsudek ve věci C-237/21, ze dne 22. prosince 2022 – Vydání občana Unie do třetího státu k vykonání trestu může být odůvodněné tím, aby se zabránilo riziku, že dotyčný zůstane nepotrestán

Vydání občana Unie do třetího státu k vykonání trestu může být odůvodněné zabráněním riziku, že dotyčný zůstane nepotrestán. Tak je tomu mimo jiné tehdy, když je dožádaný členský stát povinen podle mezinárodního práva vydat dotyčného a třetí stát, který o vydání požádal, nesouhlasí s tím, aby byl trest vykonán na území dožádaného členského státu.

Ve svém rozsudku ze dne 22. prosince 2022 ve věci C-237/21 odpověděl SDEU na předběžnou otázku Vrchního zemského soudu v Mnichově ohledně vydání občana Unie do třetího státu k vykonání trestu. Bosna a Hercegovina požádala Německo, aby jí za účelem výkonu trestu odnětí svobody vydalo občana Bosny a Hercegoviny, jenž má též chorvatské občanství, a tudíž je občanem Unie. Soud v Mnichově měl za to, že Německo má s ohledem na závazky, které vůči Bosně a Hercegovině převzalo v rámci Evropské úmluvy o vydávání, v zásadě povinnost dotyčného vydat. Zamýšlel se nicméně nad tím, zda takovému vydání nebrání unijní právo, a to vzhledem k právu občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, ale i k zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti. Německý zákon totiž zakazuje vydání Němců do třetích států. Za takových okolností je rozdílné zacházení s Němci a se státními příslušníky ostatních členských států, kteří stejně jako dotyčný trvale pobývající v tuzemsku, v tom smyslu, že na posledně zmíněné státní příslušníky se tento zákaz nevztahuje, unijním právem dovoleno jen za předpokladu, že se toto rozdílné zacházení zakládá na objektivních hlediscích a je přiměřené cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem. Soud v Mnichově měl pochybnosti o použitelnosti judikatury Soudního dvora v situaci, kdy existuje extradiční povinnost podle mezinárodního práva, a tak se obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou. Německé orgány vyrozuměly chorvatské orgány o žádosti o vydání, ty ovšem na vyrozumění nijak nereagovaly. Nicméně podle německého práva by si dotyčný mohl odpykat svůj trest v Německu, kdyby s tím Bosna a Hercegovina souhlasila.

Soudní dvůr rozsudkem z 22. prosince 2022 odpověděl, že v takové situaci musí dožádaný členský stát (Německo) aktivně usilovat o získání souhlasu s tím, aby trest byl odpykán na jeho území, čímž se zabrání riziku, že pachatel zůstane nepotrestán, a zároveň bude vůči dotyčnému občanovi přijato opatření méně zasahující do jeho svobody pohybu než jeho vydání do třetího státu. Pokud ovšem takový souhlas získán není, **unijní právo** (v tomto případě právo občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států a zákaz diskriminace) **nebrání tomu, aby dožádaný členský stát vydal dotyčného občana Unie v souladu s mezinárodní smlouvou. Jinak by vzniklo riziko, že dotyčný zůstane nepotrestán.** Je ovšem nutné připomenout, že vydání je podle Listiny základních práv Evropské unie vyloučeno, pokud dotyčnému hrozí vážné nebezpečí, že by v daném třetím státě mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268789&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=51344>

SDEU: Stanovisko generálního advokáta ve věci Komise v. Polsko C-204/21, ze dne 15. prosince 2022 ohledně nezávislosti a soukromého života soudců

Polský zákon, kterým se mění pravidla o organizaci obecných soudů a o Nejvyšším soudu, porušuje unijní právo. Porušení unijního práva spočívá v odnětí možnosti vnitrostátním soudům zajistit, aby bylo unijní právo ve všech případech uplatňováno nezávislým a nestranným soudem, ve svěření příslušnosti kárnému kolegiu Nejvyššího soudu rozhodovat věci týkající se postavení soudců a v porušení práva soudců na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů.

Poté, co Polsko dne 20. prosince 2019 přijalo zákon, kterým se mění vnitrostátní pravidla týkající se organizace obecných soudů a Nejvyššího soudu (dále jen „novelizační zákon“), podala Komise proti Polsku žalobu na určení, že porušil různá ustanovení unijního práva. Komise tvrdí, že novelizační zákon omezuje nebo vylučuje možnost vnitrostátního soudu zajistit, aby jednotlivci, kteří se domáhají práv vyplývajících z unijního práva, měli přístup k nezávislému a nestrannému soudu předem zřízenému zákonem. Komise rovněž tvrdí, že jelikož novelizační zákon svěřil kárnému kolegiu Nejvyššího soudu (dále jen „kárné kolegium“), jehož nezávislost a nestrannost nejsou zaručeny, příslušnost rozhodovat věci týkající se postavení soudců, má tento zákon dopad na nezávislost soudců, jejichž postavení podléhá přezkumu ze strany kárného kolegia. Komise má dále za to, že novelizační zákon tím, že soudcům ukládá povinnost poskytnout před jejich jmenováním informace o jejich veřejné a společenské činnosti ve sdruženích a neziskových nadacích, včetně členství v politické straně, a tyto informace zveřejnit, porušuje jejich právo na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů.

Generální advokát Anthony Michael Collins ve stanovisku předneseném 15. prosince 2022 nejprve konstatuje, že novelizační zákon přiznává kolegiu pro mimořádnou

kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu (dále jen „mimořádné kolegium“) výlučnou příslušnost rozhodovat o stížnostech namítajících mimo jiné nedostatek nezávislosti soudce nebo soudu a poskytovat v této souvislosti nápravu. V tomto ohledu generální advokát zdůrazňuje, že vyhrazení příslušnosti rozhodovat v této otázce mimořádnému kolegiu samo o sobě nebrání vnitrostátním soudům, aby zkoumaly, zda soudce nebo soud splňují požadavek nezávislosti. Naopak pokud mají tyto soudy pochybnosti o tom, zda byl požadavek nezávislosti dodržen, mohou tuto otázku předložit k rozhodnutí mimořádnému kolegiu. **Generální advokát proto navrhuje, aby Soudní dvůr žalobu Komise v rozsahu, v němž zpochybňuje legalitu výlučné příslušnosti svěřené mimořádnému kolegiu, zamítl.**

Zadruhé generální advokát poukazuje na to, že novelizační zákon brání všem polským soudům vznášet nebo zabývat se otázkou, zda byl soudce jmenován zákonně nebo zda může vykonávat soudní funkci. Podle názoru generálního advokáta tento zákaz přesahuje povinnost soudu zdržet se přezkumu aktu jmenování soudce prezidentem republiky a brání polským soudům v přezkumu otázek týkajících se nezávislosti složení soudu.

Zatřetí generální advokát poznamenává, že podle novelizačního zákona může být přezkum dodržení požadavků na nezávislý a nestranný soud předem zřízený zákonem, včetně rozhodnutí o předložení věci Soudnímu dvoru k rozhodnutí o předběžné otázce, provedený soudcem, považován za kárné provinění. **Vzhledem k tomu, že kárné kolegium nesplňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, je dáno zvýšené riziko, že příslušná ustanovení novelizačního zákona budou vykládána tak, aby usnadnila použití kárného režimu k ovlivňování soudních rozhodnutí.**

Začtvrté generální advokát Collins zdůrazňuje, že ačkoli kárné kolegium nepředstavuje nezávislý a nestranný soudní orgán, novelizační zákon mu svěřil příslušnost projednávat a rozhodovat věci, které mají přímý dopad na postavení soudců a soudních koncipientů a výkon jejich funkcí. Tyto věci zahrnují žádosti o souhlas k zahájení trestního stíhání soudců a justičních čekatelů nebo k jejich vzetí do vazby, věci pracovněprávní a věci sociálního zabezpečení, které se týkají soudců Nejvyššího soudu, jakož i věci týkající se povinného odchodu těchto soudců do důchodu. **Generální advokát se proto domnívá, že ustanovení novelizačního zákona o zákazu soudcům přezkoumávat otázky týkající se nezávislosti soudu, odpovídající kárný režim a svěřené příslušnosti v těchto věcech kárnému kolegiu porušují požadavek na nezávislý a nestranný soud ve smyslu unijního práva. Generální advokát Collins proto navrhuje, aby Soudní dvůr v těchto žalobních důvodech žalobě Komise vyhověl.**

Pokud jde o povinnost soudců oznámit své členství v politické straně či sdružení nebo funkci v neziskové nadaci a tyto údaje zveřejnit, má generální advokát za to, že takový požadavek může vést ke zpracování citlivých údajů ve smyslu GDPR. V této souvislosti zdůrazňuje, že **Polsko neuvedlo, jaká opatření přijalo za účelem ochrany práva soudců na ochranu těchto osobních údajů a jejich práva na respektování soukromého života, což samo o sobě představuje porušení těchto práv.**

Plné znění stanoviska je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268622&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=55004>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-460/20, ze dne 8. prosince 2022 – Právo být zapomenut

Právo na výmaz („právo být zapomenut“): provozovatel internetového vyhledávače je povinen odstranit odkaz na informace zahrnuté v obsahu, na nějž je odkazováno, jestliže žadatel prokáže, že jsou zjevně nepravdivé. Takový důkaz však nemusí vyplývat ze soudního rozhodnutí vydaného proti vydavateli internetové stránky.

Dvě osoby ve vedení skupiny investičních společností požádaly společnost Google, aby z výsledků vyhledávání provedeného na základě jejich jmen odstranila odkazy na některé články, které se kriticky vyjadřovaly k investičnímu modelu této skupiny. Poukazovali na to, že tyto články obsahují nepravdivá tvrzení. Kromě toho požadovali, aby společnost Google odstranila ze seznamu výsledků vyhledávání obrázků provedeného na základě jejich jmen jejich fotografie, zobrazené ve formě náhledů („thumbnails“). Tento seznam zobrazoval pouze náhledy jako takové a nebyl z něj patrný kontext zveřejnění fotografií na internetové stránce, na niž je odkazováno. Jinými slovy nebyl původní kontext zveřejnění obrázků při zobrazení náhledů uveden ani jinak viditelný.

Společnost Google odmítla těmto žádostem vyhovět s poukazem na profesní kontext, do něhož byly tyto články a fotografie zasazeny, a s tvrzením, že nevěděla, zda jsou informace obsažené v člancích pravdivé, či nikoli. Německý Spolkový soudní dvůr, který o tomto sporu rozhoduje, požádal Soudní dvůr o výklad obecného nařízení o ochraně osobních údajů, ve kterém je mimo jiné upraveno právo na výmaz („právo být zapomenut“), jakož i směrnice o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů, vykládaných ve světle Listiny základních práv Evropské unie.

Soudní dvůr ve svém rozsudku z 8. prosince 2022 připomněl, že právo na ochranu osobních údajů není absolutním právem, nýbrž musí být posuzováno v souvislosti se svou funkcí ve společnosti a v souladu se zásadou proporcionality vyváženo s ostatními základními právy. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů například výslovně stanoví, že právo na výmaz je vyloučeno, jestliže je zpracování nezbytné mimo jiné k uplatnění práva týkajícího se svobody informací. Práva subjektu údajů na ochranu soukromého života a osobních údajů obecně převažují nad legitimním zájmem uživatelů internetu, kteří mohou mít zájem na přístupu k předmětným informacím. Tato rovnováha nicméně může záviset na relevantních okolnostech každého případu, zejména na povaze této informace a její citlivosti v souvislosti se soukromím subjektu údajů, jakož i na zájmu veřejnosti mít k této informaci přístup, jenž se může lišit zejména v závislosti na úloze, kterou má tato osoba ve veřejném životě. **Právo na svobodu projevu a informace však nelze vzít v úvahu, jestliže se ukáže, že jsou nepravdivé alespoň některé z informací, které jsou zahrnuty v obsahu, na nějž je odkazováno, a které nemají podružný význam.**

Pokud jde na jedné straně o povinnosti žadatele o odstranění odkazu z důvodu nepravdivého obsahu, Soudní dvůr zdůraznil, že žadateli přísluší, aby prokázal zjevnou nepravdivost informací nebo jejich části, která nemá podružný význam. Aby se však předešlo tomu, že žadatel ponese nadměrné břemeno, jež by mohlo poškodit užitečný účinek práva na odstranění odkazu z výsledků vyhledávání, musí pouze poskytnout důkazy, jejichž vyhledání po něm může být rozumně požadováno. Žadatel tudíž v zásadě není povinen předkládat již ve fázi před zahájením soudního řízení soudní rozhodnutí vydané proti vydavateli dotčených internetových stránek, a to ani ve formě rozhodnutí o předběžném opatření.

Pokud jde na straně druhé o povinnosti a odpovědnost provozovatele vyhledávače, má Soudní dvůr za to, že v návaznosti na žádost o odstranění odkazu musí provozovatel vyhledávače vycházet ze všech dotčených práv a zájmů, jakož i ze všech okolností projednávaného případu pro účely ověření, zda určitý obsah může být nadále zahrnut do seznamu výsledků vyhledávání prováděného prostřednictvím jeho vyhledávače. **Provozovatel vyhledávače však nemůže být povinen vykonávat aktivní roli při vyhledávání skutkových okolností, které nejsou podloženy žádostí o odstranění odkazu, za účelem určení, zda je tato žádost opodstatněná.**

V případě, že osoba, která požádala o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání, předloží relevantní a dostatečné důkazy, jež jsou způsobilé podpořit její žádost a dokládají zjevnou nepravdivost informací obsahu, na něž je odkazováno, je tedy provozovatel vyhledávače povinen této žádosti vyhovět. To platí tím spíše, když subjekt údajů předloží soudní rozhodnutí, které konstatuje nepravdivost těchto informací. Naproti tomu v případě, že se nepravdivost informací uvedených v obsahu, na něž je odkazováno, nejví zjevná s ohledem na důkazy poskytnuté žadatelem, není provozovatel vyhledávače v případě neexistence takového soudního rozhodnutí povinen takové žádosti vyhovět. V takovém případě však musí mít žadatel možnost obrátit se na přezkumný nebo soudní orgán, aby provedly nezbytná ověření a nařídily tomuto správci přijetí nezbytných opatření. Soudní dvůr mimoto uvedl, že provozovatel vyhledávače musí uživatele internetu upozornit na existenci správního nebo soudního řízení týkajícího se údajné nepravdivosti obsahu, pokud byl o tomto řízení informován.

Pokud jde o zobrazení fotografií ve formě náhledů („thumbnails“), Soudní dvůr zdůraznil, že zobrazení fotografií subjektu údajů ve formě náhledů na základě vyhledávání podle jména může představovat zvlášť závažný zásah do práv na ochranu soukromého života a osobních údajů této osoby. Soudní dvůr poukázal na to, že pokud provozovatel vyhledávače obdrží žádost, aby byly z výsledků vyhledávání odstraněny fotografie zobrazené ve formě náhledů, musí ověřit, zda je zobrazení těchto fotografií nezbytné k tomu, aby uživatelé internetu, kteří jsou potenciálně zájemci o přístup k těmto fotografiím, mohli uplatnit právo na svobodu informací. V tomto ohledu je přínos k debatě v obecném zájmu prvořadým prvkem, jež je třeba zohlednit při vyvažování protichůdných základních práv.

Soudní dvůr upřesnil, že je třeba provést odlišné vyvážení protichůdných práv a zájmů. To se liší podle toho, zda se jedná o články s fotografiemi, které – zasazené do původního kontextu – ilustrují informace poskytnuté v těchto člancích a názory, jež jsou v nich vyjádřeny, nebo o fotografie zobrazené ve formě náhledů v seznamu

výsledků vyhledávače mimo kontext, ve kterém byly tyto fotografie zveřejněny na původní internetové stránce. V rámci vyvažování v případě fotografií zobrazovaných ve formě náhledů dospěl Soudní dvůr k závěru, že je třeba zohlednit jejich informační hodnotu nezávisle na kontextu jejich zveřejnění na internetové stránce, ze které pocházejí. Musí však být přihlédnuto k jakémukoli textovému prvku, jímž je přímo doprovázeno zobrazení fotografií ve výsledcích vyhledávání a může vyjasnit jejich informační hodnotu.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268429&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=29105>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-694/20, ze dne 8. prosince 2022 – Profesní mlčenlivost advokátů

Boj proti agresivnímu daňovému plánování: povinnost advokátů informovat ostatní zapojené zprostředkovatele není nezbytná a je v rozporu s právem na respektování komunikace s klientem. Skutečnost, že takovou oznamovací povinnost mají všichni ostatní zprostředkovatelé zapojení do takového plánování i samotný daňový poplatník, umožňuje zaručit, že daňová správa bude náležitě informována.

Unijní směrnice (Směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. února 2011 o správné spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS, ve znění směrnice Rady (EU) 2018/822 ze dne 25. května 2018) stanoví, že všichni zprostředkovatelé zapojení do přeshraničních uspořádání, která jsou potenciálně agresivním daňovým plánováním, musí tato uspořádání oznamovat příslušným daňovým orgánům. Tuto povinnost má každý, kdo se podílí na navrhování, uvádění na trh, organizování nebo řízení realizace takového plánování. Má ji také každý, kdo poskytuje pomoc nebo poradenství, a pokud takové osoby nejsou, pak samotný daňový poplatník. **Každý členský stát může ovšem zprostit této povinnosti advokáty, jestliže by taková povinnost byla v rozporu s profesní mlčenlivostí chráněnou vnitrostátním právem.** Za takové situace musí nicméně advokáti-zprostředkovatelé neprodleně informovat jakéhokoli jiného zprostředkovatele nebo příslušného daňového poplatníka o jejich oznamovací povinnosti vůči příslušným orgánům.

Vlámské nařízení, kterým se tato směrnice provádí, v této souvislosti stanoví, že pokud je advokát zapojený do takového přeshraničního daňového plánování vázán povinností zachovat profesní mlčenlivost, musí informovat ostatní zprostředkovatele o tom, že sám nemůže oznámení podat. Dvě profesní sdružení advokátů se obrátila na belgický ústavní soud. Podle těchto sdružení nelze povinnost informovat ostatní zprostředkovatele dodržet, aniž by došlo k porušení profesní mlčenlivosti, kterou jsou advokáti vázáni. Belgický ústavní soud se v tomto ohledu obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.

Soudní dvůr v rozsudku z 8. prosince 2022 nejprve připomenul, že článek 7 Listiny základních práv Evropské unie chrání důvěrnost veškeré korespondence mezi jednotlivci a poskytuje zvýšenou ochranu komunikaci mezi advokáty a jejich klienty. Tato zvláštní ochrana profesní mlčenlivosti

advokátů je odůvodněna skutečností, že advokátům je svěřeno základní poslání v demokratické společnosti, a sice obhajoba a procesní obrana jednotlivců. Toto poslání vyžaduje, aby měl každý jednotlivec možnost obrátit se svobodně na svého advokáta, což uznávají všechny členské státy. Profesionální mlčenlivost se vztahuje i na právní konzultace, a to jak na jejich obsah, tak na jejich existenci. Kromě výjimečných situací musí mít klienti možnost legitimně důvěřovat tomu, že jejich advokát bez jejich souhlasu nikomu nesdělí, že s ním konzultují. **Povinnost, kterou směrnice ukládá advokátovi-zprostředkovateli vázanému profesní mlčenlivostí, a sice povinnost neprodleně informovat ostatní zprostředkovatele o tom, že oznamovací povinnost mají oni, přitom znamená, že se tito ostatní zprostředkovatelé dozvědí o totožnosti advokáta-zprostředkovatele. Dozvědí se také o tom, že tento advokát-zprostředkovatel dospěl k závěru, že se dotčené uspořádání musí oznámit, jakož i o tom, že byl v této věci konzultován. Tato informační povinnost vede k zásahu do práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty zaručeného v článku 7 Listiny základních práv. Vzhledem k tomu, že ostatní zprostředkovatelé mají povinnost informovat příslušné daňové orgány o totožnosti advokáta a o tom, že byl konzultován, je tato povinnost zároveň nepřímo druhým zásahem do profesní mlčenlivosti.**

Soudní dvůr dále zkoumal, zda mohou být takové zásahy odůvodněné, a zejména zda odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Evropská unie, a zda jsou pro dosažení těchto cílů nezbytné. Soudní dvůr připomenul, že novelizace směrnice provedená v roce 2018 spadá do kontextu mezinárodní daňové spolupráce, jejímž cílem je přispět k předcházení riziku vyhýbání se daňovým povinnostem a daňových úniků, což patří mezi cíle obecného zájmu, které uznává Unie. **Soudní dvůr dospěl nicméně k závěru, že informační povinnost advokáta, který je vázán profesní mlčenlivostí, není nezbytná k dosažení tohoto cíle.** Povinnost předávat příslušným daňovým orgánům tyto informace mají totiž všichni zprostředkovatelé. Žádný zprostředkovatel se nemůže dovolávat toho, že nevěděl o oznamovací povinnosti, která je ve směrnici jednoznačně stanovena a které přímo a osobně podléhá. Směrnice totiž činí z advokáta-zprostředkovatele osobu, od které ostatní zprostředkovatelé nemohou *a priori* očekávat žádnou iniciativu, jež by je mohla zprostit jejich vlastní oznamovací povinnosti.

Ani poskytnutí informací o totožnosti advokáta-zprostředkovatele nebo o tom, že byl konzultován, informovanými třetími zprostředkovateli se daňové správě nejeví jako nezbytné k dosažení cílů směrnice. Oznamovací povinnost ostatních zprostředkovatelů, kteří nejsou vázáni profesní mlčenlivostí, a pokud takoví zprostředkovatelé nejsou, povinnost příslušného daňového poplatníka v zásadě zaručuje, že daňová správa bude náležitě informována. Daňová správa může po obdržení takových informací požadovat doplňující informace přímo od příslušného daňového poplatníka, který se pak může obrátit na svého advokáta, aby mu pomáhal. Daňová správa může také provést kontrolu daňových poměrů tohoto poplatníka.

Soudní dvůr dospěl proto k závěru, že informační povinnost stanovená směrnicí není nezbytná, a je tedy v rozporu s právem na respektování komunikace mezi advokátem a jeho klientem.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268430&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=29334>

SDEU: Stanovisko generálního advokáta ve spojených věcech C-615/20 and C-671/20, ze dne 15. prosince 2022 - Pouze nezávislý a nestranný soud dříve stanovený zákonem může zbavit soudce imunity vůči trestnímu stíhání

Dne 18. listopadu 2020 kárný senát Nejvyššího soudu v Polsku zbavil soudce I.T. imunity vůči trestnímu stíhání, snížil mu odměnu a pozastavil výkon funkce. Soudce I. T. nemohl z důvodu pozastavení výkonu své funkce rozhodovat žádnou z věcí, které mu byly přidělen. Předkládající soud ve věci C-615/20, jehož členem je soudce I. T., je součástí polského soudního systému a rozhoduje ve věcech týkajících se práva EU. Rozhodnutí kárného senátu o zbavení soudce I. T. jeho imunity vůči trestnímu stíhání a pozastavení výkonu jeho funkce mělo za následek, že věc, kterou měl projednávat I.T. musela být od počátku znovu projednána jiným kolegiem. Předkládající soud má pochybnosti o tom, zda kárný senát představuje nezávislý a nestranný soud předem zřízený zákonem. Ve věci C-671/20 soudce, kterému předseda Krajského soudu ve Varšavě přidělil případy původně projednávané soudcem I.T., vyjádřil obdobné výhrady, pokud jde o zákonnost a účinnost rozhodnutí vydaného kárným senátem.

Ve svém stanovisku vydaném 15. prosince 2022 generální advokát Anthony Michael Collins připomíná, že bez ohledu na zrušení kárného senátu přetrvávají legitimní pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti, identifikované již v judikatuře SDEU. Vazby mezi ministrem spravedlnosti, státním zástupcem a disciplinárním komorou zvyšují již tak značné riziko, že kárný senát nemusí být vnímán jako zcela neutrální soudní orgán, když rozhoduje o žádostech o povolení k trestnímu stíhání soudců a pozastavení jejich výkonu funkce. Generální advokát tedy navrhl Soudnímu dvoru, aby rozhodl tak, že článek 2 SEU a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 47 Listiny se použijí v případech, kdy soud v souladu s vnitrostátním právem uděluje mimo jiné souhlas k trestnímu stíhání, zadržení a pozastavení výkonu funkce soudce nebo justičního čekatele a následnému snížení jejich odměny. Tato ustanovení unijního práva brání vnitrostátní právní úpravě, která přiznává pravomoc udělit souhlas k trestnímu stíhání, zadržení a pozastavení výkonu funkce soudce nebo justičního čekatele a následnému snížení jejich odměny soudu, který nesplňuje požadavky nezávislosti, nestrannosti nebo předchozího zřízení zákonem.

Generální advokát Collins podotýká, že pokud vyvstane pochybnost o nezávislosti a nestrannosti soudu, která se na první pohled nezdá být zjevně nepodložená, musí každý soud zkoumat, zda z hlediska svého složení představuje takový nestranný a nezávislý soud. Tato pravomoc je nezbytná k udržení důvěry, kterou musí soudy v demokratické společnosti vzbuzovat u jednotlivců. Takový přezkum tedy představuje podstatnou náležitost, jejíž dodržování náleží do veřejného pořádku a musí být

ověřeno buď na návrh účastníků řízení, nebo z úřední povinnosti. Generální advokát tedy navrhl, aby Soudní dvůr rozhodl, že právo EU brání polským vnitrostátním ustanovením, jako jsou ustanovení novelizovaného zákona o organizaci obecných soudů, které jednak zakazují, aby vnitrostátní soudy při posuzování, zda z hlediska svého složení představují soudy předem zřízené zákonem, zkoumaly legalitu a závazný účinek rozhodnutí kárného senátu, kterými se uděluje souhlas s trestním stíháním, zadržením a pozastavením výkonu funkce soudce, a jednak takový přezkum považovaly za kárné provinění. Generální advokát také poznamenal, že svěřením pravomoci k odejmutí imunity vůči trestnímu stíhání soudců kárnému senátu nebylo v souladu s právem EU. Podle jeho názoru musí Polsko po zrušení disciplinární komory zajistit, aby jurisdikci kárné komory vykonával nezávislý a nestranný soud, který bude zřízen zákonem. Polsko musí rovněž bezodkladně zrušit účinky rozhodnutí, které komora přijala. Generální advokát Collins se domnívá, že všechny státní orgány, včetně předkládajícího soudu, jsou povinny zrušit nezákonné důsledky usnesení kárného senátu o povolení trestního stíhání a pozastavení výkonu funkce soudců. V důsledku toho musí být ignorováno usnesení kárného senátu a soudci I.T. by mělo být umožněno zasedat v rozhodovacím senátu předkládajícího soudu. Pokud však jeden z případů původně připsaných soudci I.T. byl přeřazen k jinému senátu, který sám o sobě představuje nezávislý a nestranný soud dříve zřízený zákonem, tato řízení mohou zůstat před tímto novým senátem. Jiné řešení by nezohlednilo práva účastníků řízení na právní jistotu a na projednání věci v přiměřené lhůtě.

Plné znění stanoviska generálního advokáta Collinse je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268617&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=29993>

ESLP: Rozsudek ve věci Rutar a Rutar proti Slovinsku (stížnost č. 21164/20), ze dne 15. prosince 2022

Neodůvodnění odmítavého rozhodnutí vnitrostátního soudu vyhovět žádosti stěžovatele o předložení předběžné otázky k SDEU znamenalo porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) rozhodl jednomyslně ve věci Rutar a Rutar Marketing proti Slovinsku, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Stěžovatelům, společnosti Rutar a marketingovému řediteli této společnosti, uložila obchodní inspekce v přestupkovém řízení pokutu z důvodu klamavé obchodní praktiky týkající se inzerovaného cenového zvýhodnění. Stěžovatelé podali žádost o soudní ochranu, ve které požadovali, aby bylo objasněno, zda jejich jednání bylo v souladu se směrnicemi EU. Požádali vnitrostátní soud, aby se obrátil na Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, zda jsou obchodní praktiky srovnání akčních cen s cenami doporučenými dodavateli nebo výrobci v souladu s ustanoveními směrnice o nekalých obchodních praktikách. Žádost byla jasně formulována a podložena argumenty. Vnitrostátní soud věc zamítl,

aniž by se zabýval žádostí stěžovatelů o rozhodnutí o předběžné otázce SDEU, kterou požadovali. Následná ústavní stížnost stěžovatelů byla rovněž zamítnuta. Stěžovatelé ve své stížnosti k ESLP uvedli, že došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces.

ESLP vzal na vědomí závěr vnitrostátního soudu, že stěžovatelé nemohli zpochybnit skutkový stav, protože tak neučinili v řízení před obchodní inspekcí. To však nebylo důvodem, aby nebylo rozhodnuto o jejich žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k SDEU s příslušným odůvodněním v případě negativního posouzení této žádosti. Úmluva stanoví, že právo na odůvodněné rozhodnutí je obecným pravidlem zakotveným v Úmluvě, které chrání jednotlivce mj. tím, že zavazuje soudy, aby své rozhodnutí a odůvodnění založily na objektivních důvodech.

Slovinská vláda netvrdila, že by stížnost k Ústavnímu soudu měla být považována za opravný prostředek podle vnitrostátního práva pro účely článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (čl. upravuje pravomoc SDEU ohledně rozhodování o předběžných otázkách). Z toho vyplynulo, že vnitrostátní soud měl povinnost odůvodnit odmítnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce s ohledem na výjimky stanovené judikaturou SDEU. Ani soud prvního stupně, ani Ústavní soud se nezabývaly návrhem stěžovatelů na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, ani žádnou jinou jejich právní argumentací, a proto došlo k porušení práva stěžovatelů na spravedlivý proces.

Celé znění rozsudku ESLP je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221639>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK